

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

بولتن شماره ۷

محیط اقتصادی

✓ سیستم اقتصادی و نقش دولت

کشور اوکراین با جمعیتی نزدیک به ۴۵/۵ میلیون نفر، از لحاظ اقتصادی در رده چهلمین اقتصاد بزرگ جهان بر اساس GDP (بر اساس برابری قدرت خرید) قرار دارد.

اوکراین از پتانسیل اقتصادی بسیار مناسبی برخوردار است. صنعت، عمده ترین بخش اقتصاد اوکراین است و بخش بزرگی از درآمد ناخالص ملی این کشور را شامل می شود. امروزه محصولات تولیدی اوکراین در بازارهای جهانی قابل رقابت هستند و برخی از فناوری های که از هنگام اتحاد شوروی سابق در اوکراین باقیمانده، گاهی در جهان بی همتاست.

اوکراین یکی از بزرگترین کشورهای فضایی جهان است و در این زمینه جایگاه ششم جهان را دارد. این کشور پتانسیل بالایی برای ساخت موشک ها و ماهواره های فضایی دارد.

انواع خودروهای مسافری و باربری، میکروسکوپ های دقیق، توربین نیروگاه های

آبی، گرمایی و اتمی، لوکوموتیو و واگن قطار، هواپیمای مسافری و باربری، کشتی اقیانوس پیما، جنگ افزارهای مدرن و ... بخشی از کالاهای ساخت اوکراین هستند. بزرگترین هواپیماهای باربری جهان به نام های «مری» و «روسلان» در اوکراین ساخته میشوند، که در حدود ۲۵۰ تن بار را انتقال میدهند.

از جمله تولیدات مهم صنعتی اوکراین میتوان آهن ریخته گری، فولاد و انواع لوله را نام برد. در سال ۲۰۰۵ میلادی، این کشور هفتمین تولیدکننده بزرگ فولاد در جهان شناخته شد. صنایع شیمیایی اوکراین نیز با تولید کک، کودهای زراعی و اسید سولفوریک نقش مهمی در اقتصاد کشور ایفا می کنند.

اوکراین در کنار برخورداری از توانمندی های چشمگیر در ساخت تجهیزات فلزی مانند لوکوموتیوهای دیزلی، تراکتور و خودرو، بخش بزرگی از نیازهای روسیه و دیگر کشورهای جدا شده از شوروی سابق را در زمینه های الکترونیک، صنایع نظامی و فضایی تامین می کند.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

بخش صنعت و معدن اوکراین، ۳۰/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشور را

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

✓ بخش صنعت و معدن

تشکیل داده و ۱۸/۵ درصد نیروی کار اوکراین در بخش صنعت و معدن مشغول به کار هستند. محصولات عمده صنعتی اوکراین شامل موارد زیر است:

- زغال سنگ.
- نیروگاه های برق.
- فلزات آهن دار و غیر آهن دار.
- ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل.
- فرآورده های شیمیایی.
- فرآوری غذا.
- هواپیماسازی
- کشتی سازی.
- صنایع اپتیک.
- ماشین آلات سنگین.
- توربین.
- صنایع فولاد.
- ادوات کشاورزی.

✓ معادن عمده اوکراین شامل موارد زیر است:

- زغال سنگ.
- سنگ آهن.
- گاز طبیعی.
- نفت.
- گچ.
- نمک.

- پتاسیم.
- فسفر.

- سنگ مرمر.

توانایی های فنی کارخانه ها، شرکت ها و کارگاه های اوکراین این امکان را فراهم آورده که انواع محصولات صنعتی در این کشور ساخته شود. پیشرفت اوکراین، متکی بر پژوهش ها و ساختارهای دانش بنیان است. تبادل علمی و فناوری میان واحدهای تولیدی و صنعتی با مراکز علمی، انستیتوها و دانشگاه ها، رابطه ای تعریف شده و قانونی است.

به لحاظ جغرافیای صنعتی می توان گفت که در غرب کشور معادن، مصالح ساختمانی، صنایع تبدیلی و جنگل داری و در شرق کشور در استان های خارکف، دنیپرو پتروفسک، دانتسک، لوگانسک، زاپاروژییه، نیکلایف و ثومی، صنایع متالورژی، شیمیایی، کشتی سازی، ماشین سازی، ماشین ابزارسازی و ... تمرکز یافته اند. در میان استان های اوکراین، برخی از استان ها در زمینه هایی جلوتر هستند:

- استان خارکف: قطب صنایع هواپیماسازی، هوا و فضا، داروسازی، ماشین سازی، دستگاه ها و تجهیزات پزشکی و تشخیص طبی.
 - استان دنیپرو پتروفسک: بزرگترین قطب صنایع هوا و فضا و موشک سازی، صنایع ماشین آلات کشاورزی و شیمیایی.
 - استان دانتسک: قطب صنایع معدن و متالورژی، ماشین آلات معدن و صنایع جانبی آن.
 - استان لوگانسک: صنایع شیمیایی و معدن.
 - استان زاپاروژییه: فولاد و صنایع متالورژی.
- وضعیت برخی از صنایع عمده اوکراین، در ادامه بیان شده است.

✓ صنایع آهن و فولاد

آهن و فولاد از مهمترین صنایع این کشور است. از سال ۲۰۰۵ میلادی، اوکراین با بیش از چهل میلیون تن تولید سالانه، هفتمین کشور تولیدکننده ی بزرگ فولاد در جهان بوده است. این صنعت در ابتدای استقلال در انحصار بخش دولتی بوده ولی هم اکنون به بخش خصوصی واگذار شده است. بخش بزرگی از تولید این محصول، هر ساله به دیگر کشورها صادر می شود. اوکراین نقش مهمی در صنعت فولاد جهان به عهده دارد. میزان رشد تولید سالانه این صنعت بیش از پنج درصد برآورد شده است.

✓ صنایع هوا و فضا

کارخانه یوژنیه دنیپروپتروفسک، تنها کارخانه صنایع هوا و فضا در شوروی سابق است. این کارخانه مهمترین طراح و سازنده ی موشک های بالستیک شوروی سابق بود که با اندکی اصلاحات، امروزه از سازندگان موشک های حامل است. بسیاری از کشورهای جهان با این مرکز همکاری دارند.

کارخانه زاریا ماش پروئکت نیکلایف سازنده ی انواع توربین ها و کمپروسورها است. از دیگر واحدهای صنعتی بزرگ اوکراین در این زمینه میتوان کارخانه فرونزه در شهر ثومی، کارخانه موتورسیچ سازنده موتور هواپیما و توربین، کارخانه تانک سازی مالیشف خارکف، کارخانه هواپیماسازی آنتونف خارکف، کارخانه کشتی سازی چورنومورسکی نیکلایف، کارخانه متالورژی ماریوپل و کارخانه واژماش پروئکت را نام برد.

✓ انرژی

اوکراین با وجود برخورداری از منابع غنی نفت و گاز، از ضعف بزرگی در بخش پالایش رنج می برد. این کشور نزدیک به نود درصد نفت و گاز مصرفی خود را وارد می کند. روسیه اصلی ترین تامین کننده ی نفت اوکراین است و ترکمنستان نیز بخش بزرگی از گاز مصرفی آن را تامین می کند. ولی اوکراین در تولید برق خودکفاست و حتی به روسیه و شرق اروپا برق صادر می کند. این خودکفایی به لطف برخورداری از انرژی اتمی و برق آبی حاصل شده است. بیش از ۴۵ درصد از برق مصرفی اوکراین از پنج نیروگاه هسته ای تامین می شود. مابقی برق مصرفی و مورد نیاز کشور، توسط ۳۲ نیروگاه حرارتی و برق آبی تامین می شود.

با این که اوکراین ۶۵ درصد منابع زغال سنگ شوروی سابق را در خود جای داده، ولی از لحاظ داشتن منابع نفتی کشوری فقیر به شمار می رود. این کشور دارای سه ناحیه نفتی در کارپات (غرب کشور)، دنیپرو پتروفسک و دونتسک (شرق کشور) و پیریچرنومورسک کریمه (جنوب کشور) است که همگی نفت بسیار کمی در خود انباشته اند. تولید نفت همه ی این نواحی ها، کمتر از پنج درصد مصرف کشور را تامین می کند. همچنین منابع اندک گاز طبیعی اوکراین در دریای سیاه و ناحیه صومی متمرکز است. تولید اندک گاز سبب شده تا اوکراین در واردات آن، وابستگی شدیدی به روسیه و ترکمنستان داشته باشد.

✓ بخش کشاورزی

اوکراین از کشورهای سرسبز جهان است. در سال ۲۰۰۹ میلادی، سهم بخش کشاورزی اوکراین از تولید ناخالص داخلی ۹/۸ درصد بوده است.

نزدیک به ۵۴ درصد زمین های اوکراین برای کشاورزی و کشت میوه و سبزیجات مناسب است. در حدود ۱/۵ درصد زمین ها دارای پوشش سبز و کشتزارهای دائمی هستند. ۱۵/۸ درصد نیروی کار اوکراین در بخش کشاورزی فعالیت می کنند.

عمده ترین محصولات کشاورزی اوکراین عبارتند از:

- برنج.
- چغندر قند و شکر.
- ذرت و آفتابگردان.
- سبزیجات.
- گوشت گاو.
- شیر و لبنیات.
- غلات.

زمین های حاصلخیز کشاورزی، بسترها و زیرساخت های مناسب توسعه ی صنعتی، نیروی کار آموزش دیده و باسواد، و نظام کارآمد آموزشی از جمله پایه های استوار پیشرفت بخش کشاورزی این کشور در سالهای گذشته بوده است.

از دیرباز اوکراین به عنوان انبار غله اروپا مشهور بوده است. اوکراین همچنین به سبد نان شوروی نیز معروف بوده است. صنایع تبدیلی بخش کشاورزی از صنایع مهم این کشور به شمار می رود، که در ساختار اقتصادی کشور دارای جایگاهی راهبردی است.

در اوکراین، زمین های تحت کشت هر یک از محصولات کشاورزی، همواره زیر کشت همان محصول است. ۱۵/۵ میلیون هکتار زیر کشت غلات، ۷۳۲ هزار هکتار زیر کشت چغندر قند، ۳۵۱ هزار هکتار زیر کشت آفتابگردان، ۱/۶ میلیون هکتار زیر کشت سیب زمینی و ۳/۴ میلیون هکتار زیر کشت علوفه دامی بوده است.

گردشگری، تجارت و بازرگانی، خدمات دولتی، بهداشت و آموزش، امور مالی،

بیمه و ارتش مهم ترین بخش های خدماتی این کشور هستند.

✓ گردشگری

صنعت گردشگری از منابع مهم درآمد اوکراین به شمار می آید. این کشور چهاردهمین کشور جهان از نظر جذب گردشگر بوده و سالانه بیش از بیست میلیون نفر از اوکراین دیدن می کنند.

اوکراین در میان شرق و غرب اروپا، شمال و جنوب این قاره و همچنین در مرز آسیا قرار گرفته است. شرایط مناسب آب و هوایی و مناظر سرسبز و زیبای طبیعی در کنار کوه های بسیار زیبا و دهها پارک و قلعه ی تاریخی، موقعیت ویژه ای را از دید جذب گردشگر به این کشور بخشیده است. برخی از موارد درخور توجه در زمینه ی گردشگری اوکراین عبارتند از:

- ساحل دریای سیاه مقصد تابستانی میلیون ها اروپایی است.
- بیش از پانصد شهر اوکراین قدمتی نهصد ساله یا بیشتر دارند.
- کی یف پایتخت اوکراین دارای بناهای منحصر به فرد و ساختمان های زیباست.
- بسیاری از شهرهای این کشور مانند اودسا، خارکف و یالتا جاذبه های گردشگری بسیاری را برای مردم این کشور و دیگر کشورهای جهان فراهم کرده اند.

✓ شاخص های مهم اقتصادی

با توجه به پیوستن اوکراین به سازمان جهانی تجارت و پیروی از نظام اقتصاد آزاد، قیمت ها در این کشور تابع سیستم عرضه و تقاضا و بر اساس اصول سازمان جهانی تجارت است. دولت این کشور نقشی در تعیین قیمت بسیاری از کالاها ندارد و تنها با تهیه فهرست برای سازمان جهانی تجارت می تواند برای اقلام خاص، مانند برخی از مواد غذایی و مواد خام تعیین قیمت کند.

✓ شبکه های توزیع

وجود ۴۲۹ فرودگاه، برخورداری از حدود ۱۷۰ هزار کیلومتر جاده، ۲۲ هزار کیلومتر خطوط ریلی، ۱۸۹ کشتی تجاری، دوازده پایانه بندری و ۲,۷۸۲ کیلومتر خط ساحلی باعث شده که سیستم حمل و نقل کالا در این کشور از وضعیت مناسبی برخوردار باشد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

بنابراین میتوان از سرعت و مدت زمان حمل کالا در تجارت با کشورهای دیگر و

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

همچنین از بنادر و شهرهای اوکراین به شهرهای دیگر آن، اطمینان نسبی حاصل کرد.

در این کشور شهرهای زیر به عنوان پایانه ها و گمرک های بازرگانی شناخته میشوند:

- Feodosiya
- Kerch
- Kherson
- Mariupol
- Mykolayiv
- Odesa
- Yuzhnyy

موقعیت جغرافیایی این کشور، همسایگی آن با دریای سیاه و نزدیک بودن به دو قاره ی آسیا و اروپا، اوکراین را از جایگاه ویژه ای در سیستم حمل و نقل و ترانزیت دریایی برخوردار ساخته است.

✓ بازاریابی و تبلیغات

اوکراین به عنوان یک بازار تجاری رو به رشد، از بازاریابی و تبلیغات به عنوان یکی از ابزارهای توسعه اقتصادی بهره می برد. برخی روش های تبلیغاتی مناسب در این کشور عبارتند از:

- حضور در نمایشگاه ها و بازارهای تجاری ویژه ی این کشور.
- طراحی و آماده سازی بسته بندی های مناسب، جذاب و دارای توضیحات برای جلب رضایت خریداران.
- ایجاد ارتباط با توزیع کنندگان کلیدی کالادر اوکراین.
- طراحی و ارائه ی کارت ویزیت به زبان های اوکراینی، انگلیسی و روسی.
- تدوین مکاتبات، کاتالوگ ها و در کل تبلیغات به زبان های یاد شده.
- چاپ آگهی کالا و خدمات در مجلات بازرگانی اوکراین.
- تهیه آگهی های تصویری و نمایش آن در شبکه های تلویزیونی و ماهواره های اوکراین.

تولیدکنندگان و صادرکنندگان کالاها و خدمات ایرانی از بسیاری از نیازهای بازار

اوکراین، آگاهی مناسبی ندارند و همین امر موجب شده تا بازرگانان و شرکت های تجاری و صنعتی ایرانی با وجود توانمندی های فراوان در زمینه های گوناگون، نتوانند ارزش صادرات بالایی به این کشور داشته باشد.

• راهکارهای بازاریابی و فروش

در اوکراین همانند دیگر کشورهای جهان راهکارهای ویژه ای برای بازاریابی و فروش محصولات وجود دارد.

از دید اقتصادی، اوکراین یک بازار نسبتاً بزرگ است و از تنوع مصرفی، بالایی برخوردار است. مردم این کشور در سالهای گذشته برخی از عادات مصرفی و خرید خود را تغییر داده اند و کالاهای لوکس و گران قیمت در این بازار جایگاه خود را یافته است. در کل، عرضه کننده ی کالا در اوکراین باید با فرهنگ مردم شرق اروپا و سلیقه ی آنها در زمینه کالاهای گوناگون آشنایی داشته باشد.

برای بازاریابی و فروش محصولات در این کشور توجه به نکات زیر، ضروری به نظر می رسد:

- اعتمادسازی و دادن اطمینان به خریداران و تجار در بازار اوکراین اهمیت بالایی دارد.
- با ایجاد شرایط مناسب پرداخت و تسهیلات مالی مانند خرید اعتباری برای برخی از اقلام، کالا و خدمات، می توان به خریداران بیشتری در این کشور دست یافت.
- گرفتن بازخورد و بهره مندی از نظرات و پیشنهادهای پخش کنندگان، خریداران و مصرف کنندگان محلی، می تواند در تدوین برنامه های مناسب بازاریابی و بازاریابی موثر باشد.
- پیشنهاد می شود با توجه به دقت خریداران در زمینه ی کیفیت و استاندارد کالاها، برای دریافت گواهی های جهانی مرتبط با استاندارد محصول، اقدام شود. مشخصات استاندارد یادشده باید در کاتالوگ ها، بروشورها و ابزارهای تبلیغاتی درج شوند.
- معرفی محصولات و خدمات در نمایشگاه های تخصصی و عمومی، یکی از بهترین راهکارهای جذب مشتریان بالقوه در اوکراین است.
- بهره برداری از دانش و تجربه ی بازرگانان ایرانی و اوکراینی در این کشور بسیار مفید است.
- مطالعه ی گزارش های بازاریابی و بازاریابی، پیش از ورود به بازار این کشور راهگشاست.

✓ منابع طبیعی

اوکراین از منابع غنی طبیعی و ذخایر معدنی بهره می برد. این کشور از منابع مهم انرژی مانند زغال سنگ، سنگ آهن، گاز طبیعی، سنگ نمک، نفت، منگنز، گرانیت، گچ، نمک، پتاسیم، کائولن، فسفر، هیدرو الکتریسیته (برق-آبی) و عناصر مورد نیاز تولید سوخت هسته ای برخوردار است.

ناحیه بزرگ زغال خیز «دونتس» پایگاه اصلی صنایع اوکراین است. در «هورلیکا» ذخایر سنگ آهن، سنگ منگنز، گرانیت، گچ، نمک، پتاسیم، فسفر و سنگ مرمر وجود دارد.

جغرافیای طبیعی بیشتر مساحت کشور اوکراین متشکل از جلگه ها (استپ ها) است که فلاتهای پست و آبگیرها آنها را قطع می کنند.

زمین اوکراین بسیار حاصلخیز است. شصت درصد خاک سیاه درجه یک جهان در این کشور قرار دارد. گفتنی است که خاک سیاه بهترین خاک برای کشاورزی به شمار می رود.

در اوکراین رودهای فراوانی جریان دارند که عمده ترین آنها دنیپر، دلتای رودخانه دانوب، دنیستر، لوگان، بوگ جنوبی، اینگولتس و تیلیگول هستند.

رودخانه «دنیپر» بزرگترین ذخیره آبی اوکراین بوده و سرچشمه ی آن کوههای روسیه و بلاروس است. این رود پس از ولگا و دانوب بزرگترین رود اروپاست و سه ماه از سال آب آن منجمد می شود. چندین سد و نیروگاه برق-آبی بر روی دنیپر احداث شده که دریاچه های مصنوعی بزرگی را در مسیر آن تشکیل داده است.

این رودخانه از بخش میانی کشور می گذرد و از شمال به جنوب جریان دارد. دنیپر کشور را نه تنها از نگاه جغرافیایی بلکه از دید سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی به دو بخش ساحل چپ و ساحل راست تقسیم کرده است. در ساحل راست آن بیشتر اوکراینی ها و در ساحل چپ روس ها زندگی می کنند.

✓ آب و هوا

آب و هوای شمال این کشور سرد و در جنوب آن معتدل است. در شهر کی یف، بین دو تا سه ماه از سال یخبندان کامل است و دمای هوا تا سی درجه زیر صفر هم می رسد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

اتاق مشترک بازرگانی ایران و اوکراین

میانگین دمای هوا در ماه ژانویه منفی ۶ و در جولای مثبت ۲۰ درجه سانتیگراد است. در جنوب کشور گرمای هوا در ژانویه ۴ درجه و در جوی ۲۴ درجه سانتیگراد است. شبه جزیره کریمه آب و هوای مدیترانه ای دارد. به طور کلی، اوکراین زمستان هایی سرد و تابستان هایی معتدل دارد.